

הקבצן, או הכלב המת

הקבצן מספר לקיסר על כיבושי הקיסר טא לי

הוא חצה את המידבר, ואנשיו אמרו: זה רחוק מדי, חזור, טא לי. בכל פעם אמר: על הארץ הזאת להיכבש. הם צעדו בכל יום, עד שהנעליים בלו, אז העור היה לסחבות, והם הלכו על הברכיים. פעם אחת חטפה הסופה לציידים גמל. הוא מת לעיניהם, פעם אחת הגיעו לנווה מדבר ואמרו: כזאת היא מולדתנו. כאן נפל בנו הקטן של הקיסר לתוך בור-מים וטבע. הם התאבלו שבעה ימים, כאבם היה איך-סופי. פעם ראו את סוסיהם מתים. פעם לא יכלו עוד נשותיהם להמשיך. פעם באו הרוח והחול לכסות אותם, ואז הכל נגמר ושוב היה שקט, והארץ היתה שייכת להם, ואני שכחתי את שמה.

הקבצן מסביר לקיסר את דעתו על נפוליאון

קבצן אין שום היסטוריה.
קיסר ואלכסנדר? וקיסר? ונפוליאון?
קבצן מעשיות! למי אתה מתכוון בנפוליאון הזה?
קיסר זה שכבש חצי עולם ונקבר בגלל יתר-אומץ.
קבצן לזה יכולים רק שניים להאמין: הוא והעולם. זה לא נכון. במציאות, נפוליאון היה גבר, אשר חתר בספינת-עבדים והיה לו כזה ראש גדול עד שכל אחד אמר: אנחנו לא יכולים לחתור, משום שאין לנו מספיק מקום למרפקים. כשהספינה טבעה, משום שהם לא חתרו, ניפח הוא את הראש שלו מלא אור ונשאר בחיים, הוא לבדו, ומשום שהיה כבול באזיקים, הצטרך להמשיך הלאה – מלמטה הוא לא היה יכול לראות לאן, וכולם טבעו. אז נד בראשו לעולם, וכיוון שהראש היה כבד מדי, נפל.
קיסר זה הדבר הטיפשי ביותר ששמעתי. אתה, עם המעשייה הזאת, איכזבת אותי מאוד. האחרות לפחות סופרו היטב. אבל מה אתה חושב על הקיסר?
קבצן אין שום קיסר. רק העם מאמין שיש אחד כזה, ורק פרט יחיד חושב שהוא

האחד. וכאשר נבנים יותר מדי כלי רכב קרביים והמתופפים גמרו את החזרות, יש מלחמה ומחפשים יריב.
קיסר אבל עכשיו הקיסר הביס את יריבו.
קבצן הוא הרג אותו, לא הביס אותו. האידיוט את האידיוט.

הקבצן מסביר את דעתו על הקיסר

קיסר מה עוד אתה חושב עלי?

קבצן יש לך קול חלש, ככה שאתה פחדן; אתה שואל יותר מדי, ככה שאתה כנוע; אתה מנסה להכשיל אותי, ככה שאתה לא בוטח גם בדברים שלך, גם לא בבטוחים ביותר; אתה לא מאמין לי וכל זאת אתה מקשיב לי, ככה שאתה אדם חלש; ולבסוף, אתה מאמין שכל העולם סובב סביבך, אף שיש אנשים הרבה יותר חשובים, לדוגמא אני. חוץ מזה, אתה עיוור, חרש ובור. את מגרעותיך האחרות אני עוד לא מכיר.

קיסר אתה חושב עלי רעות. אינך מוצא בי מעלות?

קבצן אתה מדבר בשקט, ככה שאתה ענו; אתה שואל הרבה, ככה שאתה תאבד ידע; אתה בוחן הכל, ככה שאתה ספקן; אתה מקשיב למה שנדמה לך כשקר, ככה שאתה סובלן; אתה מאמין שהכל סובב סביבך, ככה שאתה לא יותר גרוע מכל אחד אחר וההנחות שלך אינן יותר מטופשות. חוץ מזה, אתה לא מבלבל מראייה גדולה מדי, אתה לא מתעסק במה שלא נוגע לך, לא מתעצל באמצעות ידע. אתה מכיר את מעלותיך יותר ממני או מכל אחד אחר.

קיסר אתה שנון.

קבצן כל חנופה ראויה לתגמול. אבל אני לא אשלם לך עכשיו בעד התשלום שלי.

מגרמנית י.ל.

"הקבצן או הכלב המת" הוא אחד מחמישה מערכונים שברכט הכין, כנראה, לדפוס ב-1919, כקובץ שנדחה בידי המו"ל. בכל יומניו ורשימותיו במשך השנים הבאות אין נזכרים המערכונים הללו, שהתפרסמו ב-1966 כשהם מקובצים, בסוף שורה ארוכה של מחזות, שנשארו בארכיונו, מוכנים ככל הנראה לדפוס. מבין כל המערכונים הללו הוצג בימי חייו של ברכט רק "חתונה" (שאף הוצג בארץ לפני כמה שנים).